

POROČILA

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU v letu 2017

Ljubljana, Gosposka ulica 13, <http://giam.zrc-sazu.si>

Geografski inštitut Antona Melika je imel v letu 2017 enaintrideset redno zaposlenih raziskovalcev in tri strokovne delavke ter več stalnih in občasnih pogodbenih sodelavcev, ki so sodelovali pri raziskovalnih projektih in nalogah. Inštitut vodi predstojnik dr. Drago Perko, njegova pomočnika pa sta dr. Janez Nared in dr. Matija Zorn. Znanstveni svet inštituta sestavljajo akademika dr. Andrej Kranjc in dr. Dragica Turnšek ter dr. Matej Gabrovec (predsednik), dr. Drago Kladnik, dr. Blaž Komac (namestnik predsednika), dr. Drago Perko in dr. Aleš Smrekar.

Inštitut ima 7 organizacijskih enot: Oddelek za fizično geografijo vodi dr. Matija Zorn, Oddelek za humano geografijo dr. Janez Nared, Oddelek za regionalno geografijo dr. Drago Perko, Oddelek za naravne nesreče dr. Blaž Komac, Oddelek za varstvo okolja dr. Aleš Smrekar, Oddelek za geografski informacijski sistem dr. Rok Ciglič in Oddelek za tematsko kartografijo mag. Jerneja Fridl.

Na inštitutu delujeta tudi Zemljepisni muzej, ki ga vodi dr. Primož Gašperič, in Zemljepisna knjižnica, ki jo vodi dr. Maja Topole.

Na inštitutu je sedež Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije. Njen predsednik je dr. Matjaž Geršič.

Leta 2017 je raziskovalno delo sodelavcev inštituta potekalo v okviru 1 raziskovalnega programa, 5 temeljnih, 2 podoktorskih, 3 uporabnih in 5 ciljnih nacionalnih projektov ter 17 mednarodnih projektov. To so:

- šestletni raziskovalni program **Geografija Slovenije** (vodja: dr. Blaž Komac),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Generiranje sintetične populacije kot osnova za »activity-based«/ »agent-based« mikrosimulacijske prometne modele** (vodja: dr. Marjan Lep, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru, vodja na inštitutu: dr. Matej Gabrovec),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Prožnost alpskih pokrajin z vidika naravnih nesreč** (vodja: dr. Blaž Komac),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Kulturna pokrajina v precepu med javnim dobrim, zasebnimi interesi in politikami** (vodja: dr. Mimi Urbanc),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Fenomen mejna reka** (vodja: dr. Marko Zajc, Inštitut za novejšo zgodovino, vodja na inštitutu: dr. Matija Zorn),
- triletni temeljni raziskovalni projekt **Napravite mi to deželo nemško ... italijansko ... madžarsko ... hrvaško! Vloga okupacijskih meja v raznorodovalni politiki in življenju slovenskega prebivalstva** (vodja: dr. Božo Repe, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, vodja na inštitutu: dr. Matija Zorn),
- dveletni podoktorski temeljni raziskovalni projekt **Prostorska utesnjenost kmetij v naseljih** (vodja: dr. Nika Razpotnik Viskovič),
- triletni raziskovalni projekt **Raziskovalci na začetku kariere 2.0 Zajem in uporaba podatkov opazovanj jamskih stalagmitov in njihova uporabnost pri interpretaciji okolja in podnebja** (vodja: dr. Matej Lipar),
- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Pokrajinska raznolikost in vroče točke Slovenije** (vodja: dr. Drago Perko),
- triletni aplikativni raziskovalni projekt **Napredek računsko intenzivnih metod za učinkovito sodobno splošnomamensko statistično analizo in sklepanje** (vodja: dr. Erik Štrumbelj, Fakulteta za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani, vodja na inštitutu: dr. Rok Ciglič),
- stalni aplikativni raziskovalni projekt **Preučevanje slovenskih ledenikov** (vodja: dr. Matej Gabrovec),
- enoletni ciljni raziskovalni projekt **Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov** (vodja: dr. Kozma Ahačič, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, vodja na inštitutu: dr. Jani Kozina),

- dveletni ciljni raziskovalni projekt **Umeščanje kmetijskih objektov v krajino in reševanje prostorskih konfliktov** (vodja: dr. Nika Razpotnik Visković),
- dveletni ciljni raziskovalni projekt **Priprava strokovnih izhodišč za turistično in rekreacijsko rabo gozdov** (vodja: dr. Urša Vilhar, Gozdarski inštitut Slovenije, vodja na inštitutu: dr. Aleš Smrekar),
- dveletni ciljni raziskovalni projekt **Model povezovanja prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni** (vodja: dr. Janez Nared),
- triletni madžarsko-slovenski raziskovalni projekt **Primerni ekološki ukrepi na področju poplavne nevarnosti v hribovitem območju Madžarske in Slovenije** (vodja na inštitutu: dr. Rok Ciglič),
- triletni ERA-NET mednarodni raziskovalni projekt **BRIGHT FUTURE – Bright future for black towns: reinventing European industrial towns and challenging dominant post-industrial discourses** »Mala industrijska mesta v Evropi in njihovo soočanje s prevladujočimi post-industrijskimi diskurzi« (vodja na inštitutu: dr. Rok Ciglič),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **MEDFEST – Mediterranean culinary heritage experiences: how to create sustainable tourist destinations** »Sredozemska kulinarčno dediščinska izkušnja: kako ustvariti trajnostne turistične destinacije« (vodja: dr. David Bole),
- petletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **SMART-MR – Sustainable measures for achieving resilient transportation in metropolitan regions** »Trajnostni ukrepi za učinkovitejši promet v metropolitanskih regijah« (vodja: dr. Janez Nared),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **AgriGo4Cities – Urban agriculture for changing cities: governance models for better institutional capacities and social inclusion** »Urbano kmetijstvo za spreminjanje mest: upravljaljski modeli za boljše institucionalne zmogljivosti in družbeno vključenost« (vodja: dr. Jani Kozina),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **KRASn'KRŠ – Vzpostavitev in trženje trajnostne turistične čezmejne destinacije KRASn'KRŠ** (vodja: dr. Mateja Breg Valjavec),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt Obzorje 2020 **ESMERALDA – Enhancing ecoSystem sERVICES mApping for poLicy and Decision mAKing** »Izboljšanje kartiranja ekosistemskih storitev za podporo politike in odločanja« (vodja na inštitutu: dr. mateja Šmid Hribar),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt Obzorje 2020 **TRANS-MAKING – Art/culture/economy to democratize society. Research in placemaking for alternative narratives discourses** »Umetnost/kultura/ekonomija za demokratizacijo družbe, Raziskovanje ustvarjanja krajev alternativnih narativov« (vodja na ZRC SAZU: dr. Jovana Mihajlović Trbovc),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **SHAPETOURISM – New shape and drives for the tourism sector: supporting decision, integrating plans and ensuring sustainability** »Novi pristopi in gonilne sile v turizmu: podpora odločanju, celostno načrtovanje in zagotavljanje trajnosti« (vodja na inštitutu: dr. Aleš Smrekar),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **WETNET – Coordinated management and networking of Mediterranean wetlands** »Usklajeno upravljanje in povezovanje sredozemskih mokrišč« (vodja na inštitutu: dr. Aleš Smrekar),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **UGB – Urban Green Belts – Smart integrated models for sustainable management of urban green spaces for creating more healthy and liveable urban environments** »Mestne zelene površine – Pametni integrirani modeli trajnostnega upravljanja mestnih zelenih površin za bolj zdravo in bivanju prijazno mestno okolje« (vodja na inštitutu: dr. Katarina Polajnar Horvat),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **TRANS-BORDERS – TEN-T passenger transport connections to border regions** »Povezovanje obmejnih območij z vseevropskim prometnim omrežjem« (vodja na inštitutu: dr. Matej Gabrovec),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega teritorialnega sodelovanja **WETNET – Coordinated management and networking of Mediterranean wetlands** »Usklajeno upravljanje in povezovanje sredozemskih mokrišč« (vodja na inštitutu: dr. Aleš Smrekar),

BOŠTJAN LIPAR

Slika 1: Mateja Ferk in Matej Lipar 18. 1. vzorčita kristale sadre v umetnem izkopu na kraški planoti Nullarbor v južni Avstraliji približno 1000 km vzhodno od Perth.

MATIJA ZORN

Slika 2: Matija Zorn, Drago Perko in Rok Ciglič 21. 5. pred nevihto na severni obali Prespanskega jezera, ki leži na tromeji med Albanijo, Grčijo in Makedonijo.

- štiriletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega programa znanstvenih in tehnoloških raziskav **COST Connecteur** – *Connecting European connectivity research* »Združevanje evropskih hidro-geomorfoloških raziskav« (vodja na inštitutu: dr. Matija Zorn),
- triletni mednarodni raziskovalni projekt evropskega programa znanstvenih in tehnoloških raziskav **COST ENRESSH** – *European network for research evaluation in the social sciences and the humanities connecting* »Evropsko omrežje za vrednotenje raziskav v družboslovju in humanistiki« (vodja na inštitutu: dr. Mimi Urbanc),
- dveletni mednarodni raziskovalni projekt Erasmus+ **HEPNES** – *Healthy environment promotion and ecosystem services support for ACTIVE CITIES development* »Promocija zdravega okolja in podpora ekosistemskim storitvam za razvoj AKTIVNIH MEST« (vodja na inštitutu: dr. Aleš Smrekar),
- dvoletni bilateralni slovensko-ameriški raziskovalni projekt **Preučevanje upravljanja skupnih virov in njihov prispevek k dobiti človeštva** (vodja: dr. Drago Perko).

Ostali projekti in naloge pa so:

- **DARIAH** – **Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko** (vodja: dr. Jerneja Fridl),
- **Izdelava Celostne prometne strategije Občine Tržič** (vodja na inštitutu: dr. Matej Gabrovec),
- **Študija za iniciativo »Konvencija županov za podnebne spremembe in energijo« – trendi padavin in temperatur, trendi pretokov ter poplavna nevarnost in nevarnost proženja zemeljskih plazov v Občini Idrija** (vodja dr. Matija Zorn),
- **Spremljanje dela Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije** (vodja dr. Drago Perko).

Inštitut je organiziral ali soorganiziral več simpozijev in drugih srečanj:

- **4. trienalni znanstveni posvet Naravne nesreče v Sloveniji** (Ig, 28. 3.),
- **2. sestanek Skupine ključnih deležnikov projekta SMART-MR** (javni posvet, Ljubljana, 20. 4.),
- **Participatory research and planning** »Participativno raziskovanje in načrtovanje« (Sekcija na konferenci Združenja za regionalne študije, Dublin, Irska, 5. 6.),
- **Exploring Alpine landscapes as potential agricultural heritage systems and their contribution to human well-being** »Raziskovanje alpskih pokrajin kot možnih kmetijskih dediščinskih sistemov in njihov prispevek k dobiti človeka« (mednarodna delavnica, Tolmin in Čadrg, 7.–8. 9.),
- **Umeščanje kmetijskih objektov v krajino in reševanje prostorskih konfliktov** (medsektorska delavnica, Ljubljana, 12. 10.),
- **Slovenski regionalni dnevi 2017** (simpozij, Kranjska Gora, 14.–15. 11.),
- **Premiki in obrobja** (simpozij raziskovalcev in raziskovalcev ZRC SAZU na začetku znanstvene kariere, Ljubljana, 23.–24. 11.).

Leta 2017 je inštitut izdal naslednje publikacije:

- Janez Nared, Katarina Polajnar Horvat, Nika Razpotnik Visković (ur.): **Prostor, regija, razvoj** (Regionalni razvoj 6, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 196 strani),
- Drago Perko, Rok Ciglič, Matjaž Geršič, Drago Kladnik (ur.): **Terraced landscapes** (Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 144 strani),
- Jernej Tiran: **Kakovost bivalnega okolja v Ljubljani** (Georitem 28, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 110 strani),
- Matija Zorn, Blaž Komac, Rok Ciglič, Jure Tičar (ur.): **Trajnostni razvoj mest in naravne nesreče** (Naravne nesreče 4, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 194 strani),
- **Acta geographica Slovenica 57-1** (ur. Blaž Komac, Ljubljana, Založba ZRC, 172 strani),
- **Acta geographica Slovenica 57-2** (ur. Blaž Komac, Ljubljana, Založba ZRC, 174 strani),
- **Acta geographica Slovenica 58-1** (ur. Blaž Komac, Ljubljana, Založba ZRC, 148 strani),
- **Acta geographica Slovenica 58-2** (ur. Blaž Komac, Ljubljana, Založba ZRC, 146 strani).

Doktorirali so trije člani inštituta: **Peter Kumer** (27. 9.), **Daniela Ribeiro** (7. 11.) in **Petra Rus** (6. 12.).

MIHA PAVŠEK

Slika 3: Aleš Smrekar 17. 8. na snežišču pod Triglavskim ledenikom, kjer položena preproga iz filca pomaga oceniti intenzivnost taljenja snega.

DRAGO KLADNIK

Slika 4: Geografi med Bušmani 20. 9. v bližini namibijskega glavnega mesta Windhoek. Na desni sta Peter Jordan, od leta 2017 častni član Zveze geografov Slovenije, in Matjaž Geršič.

Leta 2017 so inštitutski raziskovalci objavili 4 monografije, 37 poglavij v monografijah in 51 članov, imeli 176 predavanj in opravili 76 študijskih obiskov v tujino, inštitut pa je v okviru mednarodnih projektov in drugih dejavnosti sodeloval z več kot 100 tujimi ustanovami.

Raziskovalci inštituta so bili dejavni tudi kot predavatelji na univerzah, uredniki in člani uredniških odborov številnih knjig in revij, v različnih komisijah državnih organov, pri Gibanju znanost mladini, kot mentorji podiplomskih mladih raziskovalcev, srednješolcev in osnovnošolcev, v Zvezi geografskih društev Slovenije, Ljubljanskem geografskem društvu, Geomorfološkem društvu Slovenije ter drugod.
Drago Perko

Poročilo o delu Ljubljanskega geografskega društva v letu 2017

Ljubljana, Gosposka ulica 13, <http://www.lgd-geografi.si/>

Leta 2017 so bile izvedene številne redne dejavnosti društva, kot so ekskurzije (preglednica 1), predavanja (preglednica 2), delavnice, izdajanje publikacij in podobno. Izdali smo vodnik Slovenija VII, za katerega smo pridobili dva oglasa.

V želji, da bi svoj program čim bolj približali članom in bi bili ob tem čim bolj aktualni, smo izvedli tudi nekatere dodatne, vnaprej nenačrtovane dogodke, kot so izredni geografski večeri (preglednica 3), ki so obravnavali tedaj najbolj aktualne teme.

Geografski večer z naslovom »Katalonsko vprašanje o neodvisnosti« smo tudi posneli ter posnetek objavili na LGD *Youtube* kanalu. Posnetki geografskih večerov na LGD *Youtube* kanalu so imeli do 31. 7. 2018 naslednje število ogledov: Fenomen Islamske države Primoža Šterbenca iz leta 2015 (5340), Smučarski skoki skozi geografske oči Francija Petka in Mirana Tepeša iz leta 2016 (490), Katalonsko vprašanje o neodvisnosti iz leta 2017 (389). Novi medij nameravamo uporabljati tudi v prihodnje, saj omogoča širjenje vsebin širšemu krogu poslušalcev.

Preglednica 1: Ekskurzije v letu 2017.

ekskurzija	datum	vodja	destinacija
Slovenija in zamejstvo	13. in 14. 5.	Damjan Prelovšek	Slovenske sledi v Pragi
Slovenija in zamejstvo	27. 5.	Jasna Fakin Bajec	Primorska kulinarična dediščina
Slovenija in zamejstvo	17. 6.	Ivan Kumer	Goli otok
Slovenija in zamejstvo	16. 9.	Boris Grabrijan in Tončka Jankovič	Krajinski park Kolpa (slika 1)
Slovenija in zamejstvo	7. 10.	Janez Levstik	Sevnica z okolico
Slovenija in zamejstvo	28. 10.	Žiga Ivanc	Po poteh suhorobarske dežele
kratke ekskurzije	14. 2.	Primož Gašperič	Zemljepisni muzej
kratke ekskurzije	19. 4.	Vanja Fabjan	Regijski center za ravnanje z odpadki Ljubljana.
kratke ekskurzije	6. 9.	predstavnika društva Kralji ulice (Marko in Taubi)	Nevid(e)na brezdomna Ljubljana
kratke ekskurzije	25. 10.	Blaž Kovač s sodelavci	Gasilska brigada Ljubljana
pohodne ekskurzije	26. 2.	Matej Gabrovec	3. Od Otoča do Tržiča
pohodne ekskurzije	26. 3.	Matej Gabrovec	4. Od Motnika do Zagorja ob Savi
pohodne ekskurzije	4. 6.	Matej Gabrovec	5. Od Podvolovljeka do Gornjega Grada
pohodne ekskurzije	15. 10.	Matej Gabrovec	6. Od Raztovke na Jelovici do Železnikov
pohodne ekskurzije	12. 11.	Matej Gabrovec	7. Od Hrušice do Postojne
pohodne ekskurzije	3. 12.	Matej Gabrovec	8. Od Žlebiča do Strug